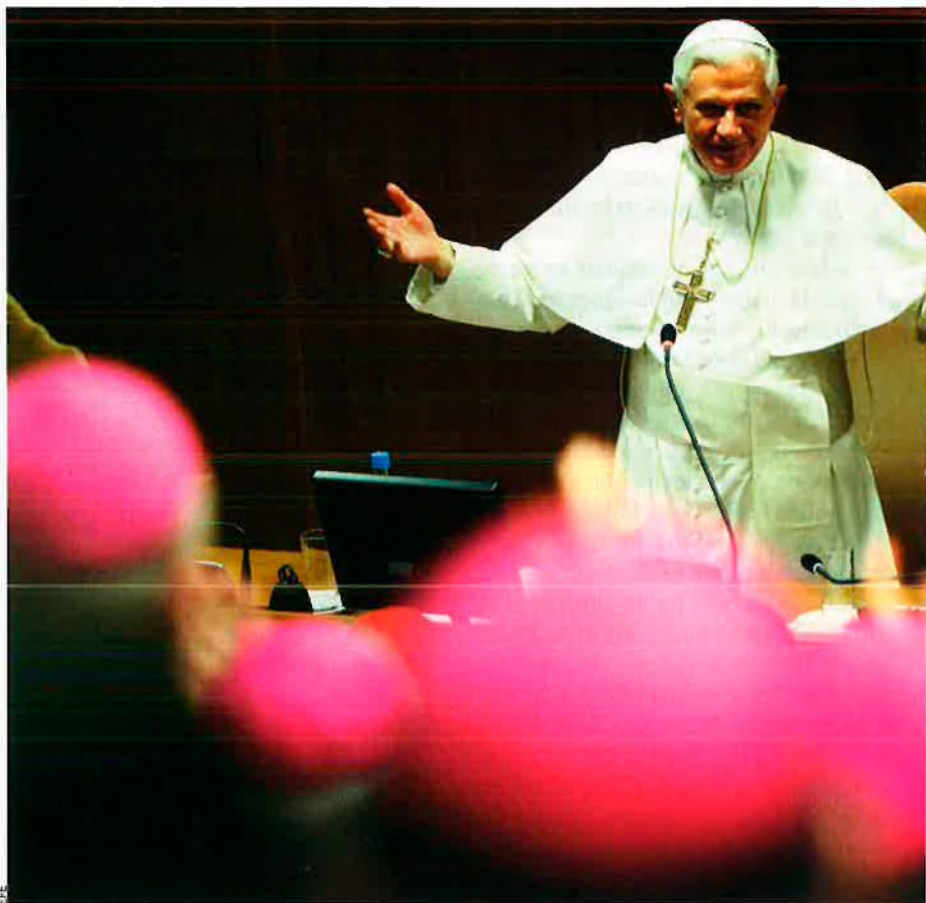

La presència de l'estat del Vaticà dins Itàlia pot fer pensar que la política italiana està condicionada pel que s'anomena 'Oltretevere' ('més enllà del Tíber'), és a dir, pel papa i la cúria. Si bé és cert que aquesta presència no és innòcua, no cal perdre de vista que hi ha un altre poder: la Conferència Episcopal Italiana.

L'ombra de la Santa Seu és allargada

L'organització dels bisbes italians és una de les potències eclesials més potents del món, en termes econòmics, juntament amb les d'Alemanya i els Estats Units. El proppassat dilluns 10 de març, el cardenal Angelo Bagnasco, substituït del cardenal Ruini al capdavant de la Conferència Episcopal Italiana (CEI), obria la sessió de la comissió permanent de bisbes recordant que s'ha acabat la quinzena legislatura de la història de la República. "Passatge gens fàcil", admetia, que planteja incògnites per a les eleccions fixades per als dies 13 i 14 d'abril. Bagnasco deia als bisbes que el camp de la política "no és un camp que a l'Església li pertanyi com a tal", però afegia de seguida: "Als bisbes se'ns pot demanar una paraula sobre l'actitud interior amb que el país es prepara a encarar

aquesta cita, dins els més alts costums democràtics".

Així, Bagnasco, tot afirmant que les eleccions son "una ocasió de creixement moral i civil" i citant la primera encíclica del papa (*Deus Caritas Est*), número 28, va afegir que "l'Església no pren a les seves mans la batalla política". En el discurs, el cardenal Bagnasco

Des que la Democràcia Cristiana va deixar de ser 'el partit dels catòlics', el vot dels catòlics a Itàlia està molt dispers

va insistir en la no implicació política dels bisbes: "Confirmem la línia de no implicació, com a Església i, per tant, com a clergat i organismes eclesials, en cap opció política o de partit, una línia que ja ha caracteritzat les consultes precedents." Però afegí: "Aquesta no implicació és ben lluny i contrària al desinterès o a la manca de compromís, sinó que es una contribució concreta a la serenitat del clima, al discerniment menys distret, a la concòrdia."

En aquest sentit, Bagnasco va fer una crida demanant que el vot de les properes eleccions del mes d'abril tingués en compte "fonaments i valors ètics radicats en l'ésser humà" i va posar-ne, de nou seguint el papa, alguns exemples: la tutela de la vida humana en totes les fases, des de la concepció fins a la mort natural, i la promoció de la família fundada en el matrimoni,

El papa Benet XVI s'adreça als bisbes italians durant una assemblea al Vaticà el maig del 2007.

evitant la introducció a l'ordenament públic de més formes d'unió que contribuirien a desestabilitzar-la. “És a la llum d'aquests valors fonamentals que cadascú és cridat a discernir”, va suggerir el president dels bisbes, tot utilitzant un concepte, *discernir*, propi del basc Ignasi de Loiola –fundador de la companyia de Jesús–, que els bisbes espanyols no invoquen tant com els italians. En aquest escenari entra i surt sense miraments el cardenal d'estat Tarcisio Bertone. Des de l'Azerbaidjan va afirmar que quan torni a Itàlia es capbussarà de nou en els “problemes italians” i veurà si els catòlics reemergeixen “a l'esquerra, al centre o a la dreta” i si els “valors cristians” tenen el suport dels catòlics als partits i sobretot de les “promeses dels líders”.

Ingerència en la política. L'analista Paolo Rodari considera que les paraules de Bertone “no seran fàcils de digerir al món polític italià”. L'Església ha estat acusada d'interferir en la vida política italiana, especialment des de

l'any 2001, quan el cardenal d'estat era Angelo Sodano i va emprendre una *ronda de consultes* per conèixer els programes dels líders polítics. Després d'haver presentat el dossier Silvio Berlusconi i Francesco Rutelli, el president Ciampi va demanar que no es continués per aquell camí. Si en aquell moment la ingerència era *vaticana*, en aquestes eleccions d'ara es tem que serà més aviat per part *italiana*, és a dir, directament dels bisbes italians que, tot i anar amb peus de plom a l'hora de pronunciar-se explícitament, fan sentir que pensen d'unes altres maneres.

De fet, des que va quedar clar que la Democràcia Cristiana no era ja el partit *dels catòlics* (es podria datar fa quinze anys enrere, la seva mort oficial), el vot catòlic a Itàlia és molt dispers. D'una banda, hi ha l'associacionisme, molt fort, tant a l'una banda com a l'altra. La bipolarització s'ha instal·lat a l'escena política. Ja que 40.000 vots podrien fer pesar la balança i ser determinants, els líders polítics han optat per una campanya clara d'aglutinar el vot catòlic. Resulta que “els catòlics estan amb nosaltres” és un dels eslògans més repetits a la campanya. La delicada qüestió ètica (bioètica, però no només) pot ser clau per a decantar el vot. La militància a les associacions i als sindicats encara és robusta: la gent catòlica surt al carrer, i les cúpules dels partits ho saben i ho aprofiten.

El paper de la premsa. Fa quatre mesos, el diari de la Santa Seu, *L'Osservatore Romano*, va canviar de director. Gian Maria Vian, professor de filologia patristica, dirigeix ara el diari del papa i el renova, no tan sols gràficament, sinó insistint més en qüestions culturals, integrant-hi dones –algunes, no cre-

“Els catòlics estan amb nosaltres” és un dels eslògans més repetits a la campanya per part de partits de tot l'espectre polític

ients– i apostant per un “diari d'idees”, com ell mateix ha afirmat. Aquest professor és molt amic de l'escriptor Juan Manuel de Prada, apassionat defensor dels valors tradicionals catòlics. Vian considera que, davant les eleccions polítiques italianes, que les qüestions ètiques surin és positiu, sempre que “no siguin instrumentalitzades”. Vian és un exquisit professor moderat, que aplica una política elegant des del diari, sense fanatismes.

Una altra sensibilitat és la de Giuliano Ferrara, director del diari *Il Foglio*, considerat un *ateu devot*. El terme el va inventar Beniamino Andreatta per qualificar els ateu que s'acosten a les posicions de l'Església Catòlica, especialment en èpoques electorals, com Marcello Pera, ex-president del Senat. Ferrara, que es diu no catòlic, ha sortit a tots els diaris italians fotografiat besant l'anell del papa quan aquest, fa dues setmanes, va visitar la parròquia romana de Santa Maria Liberatrice, al barri on viu el periodista. Des de l'11 de setembre, Giuliano Ferrara ha assumit posicions socialment conservadores que reforcen els valors judeocristians. És ell qui ha donat vida a la “Moratòria contra l'avortament”, una resposta a la “Moratòria contra la pena de mort” iniciada per la Comunitat de Sant Egidi. Giuliano Ferrara va iniciar la seva vida política al Partit Comunista Italià, però als anys 80 va començar un canvi vers les posicions de dretes, especialment afins a la visió de Silvio Berlusconi.

Un altre element que sura en aquesta campanya electoral és el record de la “Nota doctrinal sobre el comportament dels catòlics a la vida política”, emesa el 2002 per la Congregació per la Doctrina de la Fe, el president de la qual era en aquell moment Joseph Ratzinger, ara papa Benet XVI. S'hi recordaven els “valors irrenunciabls” per als catòlics, com la tutela social del menor, la llibertat d'educació, la llibertat religiosa, l'economia al servei de la persona i del bé comú, el compromís per la pau, a més del rebuig a l'avortament i l'eutanàsia. Tot d'elements que no permeten a la política italiana d'estar *separada* del factor religió de matriu catòlica.

Miriam Díez Bosch
Ciutat del Vaticà